

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

Glasilo za kmetijstvo in deželno kulturo.

P. 2425/1999

Izdaja

c. kr. kmetijska družba štajerska.

Nemški uredjuje generalni tajnik

ces. svetovalec **Friderik Müller.**

Na slovensko prelagaja

nadučitelj **Jožef Mešiček** v Sevnici.

Vsebina: Iz razprav centralnega odbora. — Razne reči: Lovska postava. Snovanje živinorejskih zadrug. Obseg delovršbnih pravic konzumnega društva. Nabava provijanta (živeža) na Pruskem. O nekterih za kletarstvo namenjenih skrivnih pripomočkah. Jednakomerno metenje pri narejanju masla. Dražba sadja. Poročila družnic. — Uradne vesti. — Tržna poročila. — Naznanila.

Iz razprav centralnega odbora c. kr. kmetijske družbe štajerske

v njega seji dne 13. decembra 1898.

Navzoči so bili: predsednik Njegova Vzvišenost gospod Adalbert grof Kottulinsky kot prvomestnik; I. podpredsednik gospod Henrik vitez pl. Plessing; II. podpredsednik gospod Alojzij Posch; centralni odborniki: gospodje Karel vitez pl. Haupt, Jožef Holzer, Jožef Kappel, Jožef Lenko, Egon vitez pl. Pistor, dr. Henrik Reicher, Moric Stallner, dr. Pavel baron Störck, Jožef Sutter, Anton Walz, Adalbert Zech, Leo Zedlacher in generalnitajnik ces. svetnik Friderik Müller, ob enem kot zapisnikar. Drugi gospodje so opravičeni.

Pred obravnavo dnevnega reda čestita prvi podpredsednik gospod

vitez pl. Plessing družbenemu predsedniku v imenu odborovem na podeljenem mu dostojanstvu tajnega svetnika, ta pa izrazi svojo zahvalo in svoje veselje nad tem, da so tudi drugi člani centralnega odbora prejeli Najvišja odlikovanja.

Predsednik tajno naznani, da namerava c. kr. poljedelsko ministerstvo pod gotovim pogojem še drugega zastopnika kmetijskih interesov iz Štajerske poklicati v kmetijski svet.

Sklene se, sprejeti ta predlog, vendar pa zahtevati nasvet trojine.

C. kr. poljedelsko ministerstvo prosi za izjavo mnenja zastran omejitve krošnjarstva. Poročevalec gospod Rainer Hosch.

Ker je gospod poročevalec zbolel, prečita zapisnikar predloženo njegovo poročilo. Posvetujoč se o tem se povdarja, da krošnjarstvo dandanašnji tudi za kmetско prebivalstvo ni več potrebno in da bi bilo temu prebivalstvu le na prid, ako se krošnjarstvo zaradi svoje škodljivosti do skrajnosti omeji. Sklene se, v tem zmislu oddati mnenje.

Predlog, da se izposluje znižba prenosnine, zlasti ob prevzetbi po podedovanju. Poročevalec vitez pl. Pistor.

Gospod poročevalec predlaga, centralni odbor naj bi se obrnil do drugih kmetijskih družb s prošnjo, da bi se vladi izročila vkupna vloga, v kateri se prosi za odpravo prenosnine, ki kmetско ljudstvo tako zelo teži; zlasti pa, da bi se ob prevzetbi po podedovanju morala tista plačati samo od prave imovine, ne pa tudi od dolgov. Predlog je sprejet.

Podružnica Murau prosi podpore za nakup plemenih bikov pingavskega plemena za tamošnje živinorejsko zadrugo. Poročevalec gosp. predsednik vitez pl. Plessing.

Po nasvetu gospoda poročevalca se tej zadrugi zaprosenih 300 gl. dovoli in potom ondotne podružnice izroči.

C. kr. poljedelsko ministerstvo prosi za izjavo mnenja o prošnji živinorejske zadruge v Muravi za podporo v nabavo strojev za lesno volno. Poročevalec podpredsednik gospod vitez pl. Plessing.

Sklene se, to prošnjo toplo priporočiti.

Občina Spielberg prosi podpore za nakup plemenega bika. Poročevalec gospod Jožef Kappel.

Se privoli po predlogu poročevalčevem.

Neki posestnik prosi, da bi se priporočila njegova prošnja do deželnega odbora za če mogoče brezplačno prepustitev plemenih bikov. Poročevalec gospod Jožef Lenko.

Sklene se, prošnjo predložiti deželnemu odboru z naznanilom za oddajo subvencioniranih plemenih bikov obstoječih predpisov.

Deželni odbor vabi na pristop k peticiji do c. kr. poljedelskega ministerstva, zadevajoč obrambo, da se ne zatrosita k nam smodna bolezen „Blak-Rot“ in pa uš „San Jose-ov kapar“. Poročevalec gospod župnik Holzer.

Po nasvetu poročevalčevem se sklene, vložiti jednako peticijo.

Predlog, da se sestavi odbor, ki bo imel proučevati učinek novega izvršilnega reda na kreditno sposobnost zemljiškega posestva. Poročevalec gospod vitez pl. Pistor.

Predlog je sprejet in izvolijo se v ta odbor s pravico odločbe gospodje: baron Störck, Walz, Lenko, dr. Reichær, vitez pl. Pistor, Müller in Sutter.

Deželni odbor prosi za izjavo mnenja o služabnem navodilu deželnega potovalnega učitelja za sadjarstvo. Poročevalec generalni tajnik.

Poročevalec predlaga, naj bi se § 4 od deželnega odbora predloženega načrta stilizoval tako-le:

§ 4. Vse prošnje za porabo potovalnega učitelja podati je cen-

tralnemu odboru c. kr. kmetijske družbe.

Izvzete so le prošnje zasebnikov, ki se imajo podati deželnemu odboru.

Porabo in služabne poti potovalnega učitelja odškoduje centralni odbor c. kr. kmetijske družbe le tedaj, ako so bile storjene naravnost po njegovem naročilu. Partikularij potovalnega učitelja se mora torej opremiti z izvirnimi zaukazi. § 5, ki določuje, da se v začetku leta sestavi program za porabo potovalnega učitelja za celo leto, predlaga poročevalec črtati, ker je neizpeljiv.

Oba predloga sta sprejeta.

Predlog za vpeljavo kmetijskih napredovalnih tečajev. Poročevalec generalni tajnik.

Poročevalec poroča v imenu odbora, izvoljenega v presojevanje tega po gosp. vitezu pl. Pistor stavljene predloga in nasvetuje sledeče:

1. Deželno šolsko oblastvo naprositi:

a) naj gleda na to, da se tamkaj, kjer se to še ni ali se je le v pičli meri zgodilo, po učilih ljudske šole podana priložnost, šolsko mladino seznaniti s kmetijskimi dogodki, ne bo zamudila;

b) naj tudi zanaprej kakor doslé skrbi za ustanavljanje in opravljanje kmetijskih napredovalnih tečajev na meščanskih in ljudskih šolah v deželi.

2. Delovati na to, da se bodo vsako leto na obeh deželnih učnih zavodih v Grottenhofu in Mariaboru prirejali šest tednov trajajoči kmetijski tečaji za učitelje.

3. C. kr. kmetijsko ministerstvo naprositi, da za štipendije udeležnikom tečaja in za nagrade pri tem delajočih učnih moči, kakor tudi za nagradbe učiteljem, ki opravljajo kmetijske napredovalne tečaje, dovoli letno subvencijo 3000 gld.

4. Deželni odbor, predlagajoč mu v poročilu naznanjeni načrt zakona, naprositi, da natančno in blagohotno prevdari zakonito vredbo kmetijskega napredovalnega pouka i da predloži visokemu deželnemu zboru o tej zadevi določene nasvete.

5. Zastran podrobne izvedbe vseh teh nasvetov stopiti s pristojnimi centralnimi oblastvi in korporacijami v naravnosten dogovor.

K tem predlogom doposlal je gospod Hosch dodatni predlog zastran ustanavljanja kmetijskih zimskih šol.

Poročevalec opozori na to, da je izvedba tega dodatnega predloga navezana na čisto druge pogoje, kakor izvedba njegovih predlogov, da se more torej Hosch-ev predlog obravnavati kot samostojen, ne pa kot dodaten predlog.

Pri glasovanju se predlogi poročevalca sprejmejo, predlog Hosch pa preloži dotlé, ko bo predlagatelj sam navzoč.

Deželni odbor prosi za izjavo mnenja o zahtevi okrajnega odbora Aussee, da bi se okraj Mitterndorf proglasil za plemenski okoliš marijinodvorskega plemena. Poročevalec gospod Zech.

Poročevalec predlaga na podlagi pozvedovanja, ki je dognalo,

da je v celem okraju Mitterndorf samo 26 marijinodvorskih krav, torej Marijinodvorci po svojem neznatnem številu med gorskimi šarci in pingaveci ne morejo tvoriti završenega okoliša, da se prošnja okrajnega odbora Aussee zavrže.

Predlog podružnice Rottenmann, naj se deluje na to, da bodo za prevažanje živine določeni vlaki hitreje vozili in da bodo imeli na prehodnih postajah ugodnejši stisk. Izdali naj bi se tudi vozni redi za omenjene vlake. Poročevalec gospod vitez pl. Pistor.

Poročevalec predlaga, naj se zastopnik družbe v državnoželezniškem svetu naprosi, da se potegne za to, da se bode čas oddaje pri prevažanju živih živali za tretjino znižal in da se bodo te živali prevažale samo z brzotovornimi ali pa z mešanimi vlaki. Ta predlog je sprejet.

Gospod Adalbert Zech naznani, da se je dvakrat brez uspeha obrnil do podružnice mariborske s prošnjo za natančnejše podatke zastran obrazilozbe njenega predloga v dosego polajšav pri zakonu o kuhanju žganja.

Prvomestnik obljubi, da bo podružnico potom pisarnice dal še enkrat opominjati.

Gospod Adalbert Zech poroča o zvršenem ogledovanju oddanih plemenih mrjascev.

Poročilo vzame se zahvalno na znanje. Opozori pa se pri tem vnovič na težavnost, celo nemogočnost, da bi to ogledovanje izvrševali nekteri maloštevilni udje centralnega odbora. Zategadelj se seže nazaj na opomin generalnega tajnika in se sklene, dokler ni posebnega organa za to, da se podružnicam naroči, da nadzorujejo v podružničnem okolišu zasnovane svinjerejske zavode in nastavljene občinske mrjasce na podlagi obstoječih predpisov.

Nadalje se sklene, da se zaveznost, subvencioniranega občinskega mrjasca do starosti poltretjega leta obdržati, tako izpremeni, da se ta zaveznost do starosti dveh let izkrajša.

Gospod Anton Walz poroča o svojem delovanju v državnoželezniškem svetu in naznani, da se je potegnil za napravo živinonakladne postaje pri sv. Mihelu, za hitrejo povračbo preveč plačane voznine, kakor tudi za uvrstitev osebnega vlaka od Mürzzuschlaga do Gradca.

Poročilo se zahvalno vzame na znanje.

Podružnica Knittelfeld prosi ustmeno, naj bi se ji brezplačno prepustilo šest požiralnikovih cevi in dve drevesni škropilnici v prireditvev žrebanja.

Se dovoli.

Razne reči.

Lovska postava.

V deželnem zboru vojvodine Štajerske sklenjeni načrt postave o prepovedanem lovskega času in o izpremembah posameznih, lovstvo vravnavajočih zakonitih določil in ukazov, je cesar potrdil.

Snovanje živinorejskih zadrug.

Dne 11. decembra ustanovila se je v Leobnu 5. štajerska živinorejska zadruga po uzornih pravilih deželnega odbora. Naslov zadruge je: „Murbodenska živinorejska zadruga za sodni okraj Leoben, registrovana zadruga z omejeno zavezo.“ Zadruga je namenjena za rejo murbodenskega plemena, vendar se bodo v zarodno knjigo vpisovale tudi lepe živali iz križatve s sivorujavimi planinskimi plemeni, kot zadružni biki pa se bodo rabili samo murbodenski biki. Načelstvo sestoji iz 9 članov. V tisto so bili voljeni: Franc Jank, sv. Mihél, načelnik; Andrej Burger, Proleb, načelnikov nadomestnik; Ferdinand Hönlinger, sv. Mihél, vodja zarodne knjige, tajnik in blagajnik; Franc Steinkeller, Traboch; Franc Judmaier, Gai; Anselm Judmaier, Gai; Ludovik Vonach, Trofaiach; Anton Wieser,

Waltenbach; Karol Duller, Göss, kot člani; Franz Walter, sv. Štefan; Henrik Sallfellner, Gai; Jožef Holzer, Niklasdorf, kot nadomestniki. V zarodnoknjižno komisijo so bili izvoljeni živinozdravnik Ferdinand Hönlinger za vodjo zarodne knjige; Ivan Eberhardt, sv. Mihél; Stenitzer, Trofaiach; Karl Duller, Göss, za člane; Franc Walter, Kaisersberg; Franc Judmaier, Gai, za nadomestnike. Opravilni delež velja 5 gld., pristopnina znaša 1 gld., letni prispevek od vsake v zarodno knjigo vpisane živali 20 kr. Zadrugi je ob ustanovitvi pristopilo 66 članov. S pregledovanjem živali pričelo se bode začetkom januarja. V bodoče vršilo se bode vsakoletno pregledovanje v pomladi.

V Gradcu, 20. decembra 1898.

Störek.

Obseg delovršbnih pravic konzumnega društva.

V jedni zadnjih sej bavila se je Dunajska trgovinska in obrtna zbornica s vprašanjem, katero ji je podala c. kr. nižjeavstrijska namestnija, ali je upravičeno občno delavsko hranilno in konzumno

društvo v Leobersdorfu, ki ima po pravih namen, „priskrbovati društvenikom neskaženo in dobro blago za osebno in domačo potrebo“, med svoje društvenike razdeljevati cele kose klavne živine, kakor tudi meso sušiti, ter je v tej zadevi po poročilu zborničnega svetnika Weissenberfer pripomnila sledeče:

Zadržano delavsko konzumno društvo v rekurzu posebno povdarja, da razdeljevanja ni smatrati za „izdelovanje blaga“, ker tu se ima opraviti že z usmrčeno živalijo, torej za prodajo pripravnim predmetom; torej se s tem delovanjem ne prekorači društveni namen, „priskrbovanje blaga“. V nasprotnem slučaju onemogočil bi se tudi smoter konzumnih društev, z nakupovanjem na debelo doseči gospodarske prihranke. Tudi so pri konzumnem društvu podjetniki ob enem odjemniki, in konzumno društvo kakor posameznik, ki si omisli klavno žival i. dr., sme tisto tudi razdeliti, in neporabno meso posušiti, zlasti ker se tukaj ne išče obrtniški dobiček in je tako delovanje, če je omejeno na društvenike, celo pridobitnega davka zakonito prosto.

O tem je zbornica naznanjaje stališče konzumnega društva poprašala gremij dunajskih trgovcev, kakor tudi zadrugo mesarjev na Dunaji in v Mödlingu, prekajevavcev na Dunaji in mesarjev in prekajevavcev v Dunajskem Novem mestu.

Gremij dunajskih trgovcev opozori na zakon o pridobitnih in

gospodarstvenih zadrugah, po katerem nameravajo te zadruge pospeševati gospodarjenje zadržnikov z vkupnim opravljanjem poslov. Namera konzumnih društev je torej cena nabava živil, v to pa je nakupovanje na debelo potrebno. Oddaja živil društvenikom pa se vrši po potrebi, to je, živila se morajo razkosati. Gremij torej misli, da ima konzumno društvo pravico do zadržanih opravil, vprav tako, kakor je več družinam dopuščeno, kupiti si prašiča, meso si med seboj razdeliti in nepotrebno meso prekaditi. Pogoj pa je, da se deli le med društvenike.

Zadruga mesarjev na Dunaju se sploh upira konzumnim društvom v njih sedanji obliki in meni, da bi že iz zdravstvenih razlogov meso ne smelo biti trgovinsko blago konzumnih društev, ker se lahko navzame pare drugega blaga, n. pr. petroleja i. dr., meso prodajati naj bi marveč pravico imeli edino le za to obdačeni trgovci; meso prekajati še mesarjem ni dovoljeno. Usmrčena žival še ni pripravna za prodajo. Domnevke, da je pri konzumnem društvu podjetnik in odjemnik ista oseba, pomeni preveliko toleranco napram tem pridobitnega davka prostim podjetjem.

Zadruga prekajevavcev na Dunaju tudi zanikuje, da bi konzumna društva imela rečeno pravico, ter zavzema tudi davčno stališče. Ko bi se kupci sploh organizovali v konzumna društva, prišla bi država ob pridobitni davek in bi potem ne mogla zadostiti državnim potrebam. Če se konzumnim društvom

dovolijo pravice do rokodelskih obrtov, potem je dokaz sposobnosti iluzoričen; tak dokaz pa je potreben za razkosavanje živali in prekajanje mesa.

Zadruga mesarjev v Mödlinšuu tudi postavlja nasproti pridobitnega davka prostim konzumnim društvom visoko obdačeni mesarski obrt, ki je od prvih občutno oškodovan. Zadruga mesarjev in prekajevavcev v Dunajskem Novem mestu meni, da ima konzumno društvo pravico do razkosavanja le tedaj, če je za to v pravilih poskrbljeno, odreka mu pa pravico do prekajanja mesa, ker bi se s tem izvrševal celi obrt. Prigodi se pač, da ima kako konzumno društvo na skrivnem peči za prekajanje in da nareja iz govejih in prašičjih odpadkov klobase, vendar sme po mnenju zadruge narejati samo surove, za kuho namenjene krvave, stlačene in jetrne klobase.

Zbornica meni, da kakor je to navedla tudi nazadnje imenovana zadruga, je za presojevanje tega vprašanja odločilno besedilo pravil. V teh pa je smoter društva označen tako le: „Dobava neskaženega in dobrega blaga za osebno in domačo potrebo društvenikov.“ S tem opisom je očitvidno zaznamovano nakupovanje, ki sicer pristojna trgovcu. Tudi trgovinski zakonik (člen 271, št. 1) govori o nabavi blaga v nadaljno spečavanje, za katero je potrebna trgovinska usposobljenost in s tem izrazom je pač beseda „dobava“

soismiselna. Torej je nedvomna pravica trgovca, nakupovati v velikih množinah, na debelo, vendar se mora blago spečavati nepredružačeno, to se pravi, ne sme se podvreči obdelavi ali podelavi, ki bi predružačila nje substancijo ali prvotno svojstvo, ali tudi le nje obliko, ako bi se ta predružačba izkazala že kot opravek, ki ne pristojna več trgovinskemu obrtu.

Zakaj v zmislu § 38, odstavek 3 obrtnega reda se ne sme trgovinski obrtnik baviti z rokodelsko napravo in podelavo. Konzumno društvo, v katerem se govori, imelo bo torej pravico, sladkor, kavo i. dr. na deleže razdeliti, cele klavne živali pa ne, ker ta manipulacija pristojna narejnemu obrtu mesarjev, oziroma prekajevavcev, ne pa trgovinskemu obrtniku; nasproti pak bi se ne moglo vgovarjati razkosavanju že za mesnico pripravljenih kosov mesa na porcije, kakoršne zahtevajo naročniki. Prekajanje vsled povedanega tudi ne pristojna konzumnemu društvu, ker je to že podelavanje blaga. Ako je potrebno, ostale kose, da se obvarujejo pokvarbe, prekajati, mora se društvo v to posluževati upravičenega obrtnika.

Zbornica je torej mnenja, da z ozirom na društveni smoter, ki je izražen v pravilih, Leobersdorfsko delavsko branilno in konkimna društvo nima pravice, cele klavne živali razkosavati in meso prekajati.

Nabava provijanta (živeža) na Pruskem.

Berolinski provijantni urad poslal je, kakor poroča „Vossische Ztg.“, v zadevi ponudeb rži naslednje pismo večemu številu producentov:

„Ponudbe rži in dovažanje producentov v tukajšnja skladišča je v tem letu navzlic sploh priznano dobri letini tako nezatno, da nismo v stanju, pravočasno ustreči nakupnim naročilom. Prizadevanje, nakupovati kolikor mogoče iz prve roke, pokaže se torej kot brezuspešno. V mnogih slučajih se nas samo vpraša, koliko hočemo plačati, in ko smo na to dali odgovor, se nam k večemu naznani, da se je blago drugje boljše spečalo. Nikdar se nas ne vpraša, ali bi ne hoteli plačati tudi po drugje ponudeni ceni, in to bi bilo producentom kaj za kupčijo s provijantnim uradom. Da mi nimamo tako

proste roke, kakor trgovec, je resnično, zakaj vezani smo na predpise in določene meje gledé cene. Pričakujemo pa, da se nam na roko gre in mislimo, da smemo to tudi zahtevati. Bliža se pravi čas nakupovanja. Provijantni urad usoja si, na to opozoriti in dostaviti prošnjo za obilne ponudbe. Koliikor se more tukaj storiti, da se ustreže zahtevkom, bode se radovoljno obljubilo. Ako pa se nadeja do obsežnih ponudeb in dovoženj iz prve roke ne bo izpolnila, potem ne bode drugega preostajalo, kakor poprijeti se zopet nakupovanja iz druge roke, zakaj sprevideli bi, da je na ta način jedino mogoče, napolniti naša skladišča“.

Za nas Avstrijance, ki se že več let prizadevamo za naravnostno nabavo prirodnih potrebščin, je ta dopis vsekakor zelo zanimiv.

O nekterih za kletarstvo namenjenih skrivnih pripomočkih.

Že opetovano smo na tem mestu posestnike kletaren svarili, naj ne vporablajo lepotilnih in ohranilnih pripomočkov, ako njih sestava ni znana.

V najugodnejšem slučaju kupi se pod vabljivim imenom substancija, katero bi mogli drugače dobiti veliko bolj po ceni; včasih pa se tudi malovredni in nečisti predmeti v dobro zaprtih pušicah in lepo obarvanih sklenicah spravijo v trgovino in kupci celo zapeljajo, da rabijo nepripustne dodatke.

Na tukajšnjem preskušališču preiskavalo se je v zadnjih mesecih zopet nekoliko takih pripomočkov, ki se deloma že dlje časa nahajajo v trgovini, uspehe preiskavanja hočemo tukaj čitateljem naznaniti.

Prašek za odpravljenje kisline (Polvere disacidificatrice del vino od B. Montalente v Casale Monferato). Tisti obstoji iz čistega ogljenčevokislega apna in velja 250 g 4 lire (1 gld. 80 kr.), dočim se dobi v trgovini 1 kg za 80—90 kr. Prašek je torej osemkrat preplačan.

Prašek priporoča se za popravljjanje cikastega vina, pridene pa se naj malo cikastemu vinu 50 gr na 1 hl. Kisnega cika pa ta dodatek vinu ne odvzame, temveč le vsebina kisline se nekoliko zmanjša. Ocetna (jesihova) kislina se ne odpravi, in v prvi vrsti preide vinski kamen, ob večjih dodatkih jabelčna kislina in šele nazadnje ocetna kislina v primerne apnene soli. Cikastim vinom dodajati ogljenčevokislo apno, je torej brezkoristno in se ne more priporočati. 50 gr ogljenčevokislega apna, pridejanega na 1 hl vina, zamore vsebino kisline zmanjšati za 0.75% vse kisline.

Lepotilen prašek (Polvere chiarificante del vino od L. Montalente v Casale Monferato). 250 gr velja 4 lire (1 gld. 80 kr.), torej 1 kg 7 gld. 20 kr. Sestoji iz prahastega kleja, kateremu je pridene približno $10-11\%$ čreslene kisline. Ta prašek je tudi veliko predrag, ker se 1 kilogram želatine dobi, kakoršna je pač kvaliteta, za 1 gld. 50 kr. do 3 gld. 50 kr. Lepotilni praški sestojeci iz prahastega kleja, pomešani s čresleno kislino, se sicer pogosto nahajajo v trgovini, vendar se njih poraba nikakor ne more priporočati. Povsod, kjer smo primorani čistiti s pomočjo čreslene kisline, priporoča se, vinu dodati najprej primerno množino čiste čreslene kisline in potem šele vino čistiti. Le taka poraba čreslene kisline je pripravna, zakaj če se čistilo s čresleno kislino skupaj raztopi, kakor to ni drugače mogoče, če

je oboje zmešano, se bo že čreslena kislina in želatina ali beljak med raztopom spojila, in vsled tega od čreslene kisline ne bomo imeli ob čiščenju pričakovanega učinka.

Razen čreslene kisline najde se v prahastih čistilnih pripomočkih včasih tudi galun, pred nedavnim časom preiskavali smo čistilni prašek, ki je bil sestavljen iz prahastega kleja, čreslene kisline, galuna, trstnega sladkorja in praška od vijoličnih koreninic. Trstni sladkor imel je samo namen, pokriti okus galuna, vijolične koreninice pa naj bi celi mešanici podelile prijeten duh. Prodaja takih zmesi je naravnost kazniva. Žal, da se ime prodajalca te zmesi ni moglo izvedeti. Iz vsega tega pa si je zapomniti, naj se prahasti čistilni pripomočki rabijo šele tedaj, ko smo se prepričali o njih sestavi.

Ohranilni prašek (Polvere conservatrice del vini od L. Montalenti v Casale Monferato). Škatljica, držeč 200 gr velja $3\frac{1}{2}$ lire (1 gld. 50 kr.)

Tisti sestoji iz 31.8% vinskega kamna, 35.8% žveplenskokislega apna, 28.4% ogljenčevokislega apna in 4% vlage in drugih primesi. To je prav malovredno in slabo pripravljeno žveplenskokislo apno, kojemu je primešana precejšnja množina birse (vinskega kamna). Tudi ko bi bil ohranilni pripomoček iz čistega žveplenskokislega apna, bi ga ne priporočali rabiti, ker je priprosto naravnostno žvepljanje vina na vsak način cenejše in ker pri tem razen žveplenske kisline ne pridejo v vino

nikake druge substancije. V označbo visoke cene tega nečistega žveplenskookislega apna bodi povedano, da se v trgovini 1 kg kemično čistega žveplenskookislega apna dobi za približno 90 kr., dočim se za 1 kg čistega žveplenskookislega apna v tem ohranilnem pripomočku plača približno **22 gld.** (!)

Ohranilni pripomoček kristalin tvrdke A. Boake, Roberts in drug v Londonu. (Zastopnik Richard Fritzsche na Dunaju.) Tisti sestoji iz zrakostalnih kristalov od kislega žveplenskookislega kalija, ki ohranilno upliva tudi po svoji žveplenski kislini. Prodaja se kilo po 4 gld. 55 kr., dočim se drugače dobi v trgovini za toliko mark.

Ako bi se ta kisli žveplenskookisli kalij prodajal pod svojim poštenim kemičnim imenom, ne bi mogli nič ugovarjati; kdor hoče ta prašek rabiti kot nadomestek za žvepljanje, naj ga rabi. Slovečega imena kristalin pa ta kristalasta sol ne zasluži. Prašku pridejana tržna znamka ^{CV}_P ima napol sled tudi le ta namen, da se sol dražje spečava, kakor jo oddaja vsaka kemijska tovarna.

Trdna vinska barva. (Enocianina solida od L. Montalenti v Casale Monferato.) Barva tega praška je brez katranovih barvil, in vse njegove reakcije kažejo, da ima v sebi res vinsko barvilo. Prašek ima 8.9% birse in 21.9% proste vinove kisline.

Kakor je soditi iz velike množine vinove kisline, je ta prašek po tako zvanem Carpene-ovem ravnanju iz rudečih vinskih tropin

narejen, in v prah posušen enocijanin. Carpene-ov enocijanin pripravlja se iz pokipelih pečkov otrebljenih rudečih tropin po izluževanju z vinokiselnatim alkoholom ter izleček barvila v prazninskih pripravah koncentruje in alkohola oprosti. O trdnem enocijaninu, kojega je Montalenti spravil v trgovino in od katerega velja 400 gr 4 1/2 lire (2 gld.) mora se po preskušnjah, ki so bile tukaj v malem napravljene, reči, da je brez vrednosti in nerabljev.

Iz tistega je mogoče, če se tudi ravna natanko po porabnem navodilu, potegniti le čisto malo barve, zakaj z vhlapanjem barve do suhega je bržčas barvilo postalo neraztopljivo. Po porabnem navodilu naj bi 200 gr praška zadostovalo, da se 1 hl belega vina primerno rudeče pobarva. V resnici pa je bilo treba 1—1.2 kg praška, da je belo vino zadobilo čisto svetlo rudečo barvo. Ne gledé na to, da bi barvanje 1 hl vina potem stalo približno **6 gld.**, mora se pred tolikimi dodatki odločno svariti, ker bi se vinu s tem dodalo nad 2‰ proste vinove kisline, kar je na vsak način nedopustno.

Tudi poraba nekdanjako priporočenega tekočega Carpene-ovega enocijanina se v praksi ni obnesla, ker se barva enocijanina iz vina naglo obori (sesede) in ker ima tvarina dostikrat kuhalen okus, ki se potem pri barvanem vinu neprijetno pozna. Najcenejši, najpriprostejši in najboljši pripomoček, svetlim vinom barvo zvišati, je

primerno mešanje (krstenje) z zdravimi, okusnimi, dobro povreliimi južnimi vini.

Naposled omenimo še neki pripomoček za poboljšanje vina, ki se je nam pod imenom Enocratina iz Trsta doposlal v preiskavanje. To je bila rujavkasto rumena tekočina alkoholično trpko sladkotnega okusa in je bila se-

stavljena iz alkoholične (21% vol.) raztopine čreslene kisline (22.4%) in saharina (približno 2%). Priporočalo se je, dodati $\frac{1}{5}$ litra tekočine na 1 hl vina. Se li ta pripomoček res v trgovini nahaja, nam ni znano. Na vsak način opozorimo naše kletarje na ta pripomoček in jih seveda svarimo, naj ga ne rabijo. „Tiroler landw. Blätter“.

Jednakomerno metenje pri narejanju masla.

Kakovost surovega masla je zelo zavisna od tega, kako se vrhnje (oziroma mleko) vmeta, ko se nareja maslo. Pred vsem mora biti metenje čisto enakomerno, le proti koncu mora biti malo počasneje. Od enakomernosti metenja je kakovost in množina narejajočega se masla dosti bolj zavisna, nego od hitrosti metenja

sploh. Metenje ravna se po različnih okolščinah, kakor velikosti pinje, po množini vrhnja, oziroma mleka v pinji i. t. d., tisto naj ne bo presilno in pri ročni pinji le tako naglo, da oseba, ki vmeta, zamore s pričeto hitrostjo metenje skončati, ne da bi se pri tem utrudila. Vsak prenehljaj metenja je škodljiv maslu glede množine in kakovosti.

Dražba sadja.

Dne 13. decembra 1898 vršila se je v Hamburgu dražba jabolk, kjer se je prodalo 640 sodov ameriških, 390 zabojev ruskih in vagon raznih drugih jabolk. Od amerikank prodalo se je 8 sodov po 5 mark, 90 sodov po 15.75 M., 20 sodov po 16.25 M., 40 sodov po 16.50 M., 2 soda po 16.75 M.,

122 sodov po 17.50 M., 20 sodov po 17.75 M., 7 sodov po 18.25 M. in 331 sodov po 18.50 M. Od ruskih jabolk je bilo prodanih 70 zabojev s približno čisto težo 41 kil po 5.50 M. in 390 zabojev s približno čisto težo 50 kil po 7.50 M. Od vagona raznih jabolk se je 50 kil oddalo po 7.25 do 10.75 M.

Poročila podružnic.

Podružnica Bruck. Dne 18. decembra 1898 je bil pri zborovanju izvoljen gospod dr. Pavel baron Störek zopet za načelnika, v odbor pa so bili izvoljeni gospodje: Herman Fritz, grajščak v Hasendorfu; Jožef Schaffer, rudarski družabnik v Breitenavi; Jožef Wolfbauer, posestnik tovarne v Per-

neggu; Karel Bernauer, zemljiški posestnik v Brucku ob M.; Franc Haas, mlinarski mojster v Lamingu; Friderik Weilandt, posestnik v Mürzhofenu; Franc Pessl, gostilničar pri sv. Lovrencu; J. Gajšek, ravnatelj meščanske šole v Brucku ob M.; Rudolf Ramsauer, grajščak v Kapfenbergu.

Uradne vesti.

I z k a z

o živinokužnih boleznih, ki so vladale, oziroma ponehale na Štajerskem v poročevalni dobi od 3. do 10. januarja 1899.

Vlada: 1. Kužna bolezen v gobcu in na parkljih v občini Aich (1 hlev), okr. Gröbming.

2. Garje ovac v občini Mozirje (1 hlev), okraj celjski.

3. Mehurčkasti izpuščaji na spolovilih plemenih goved v občinah Ormož (1 hlev), Šardinja (2 hleva), okraj ptujski.

4. Smrkelj pri konjih v občini Spodnja Polskava (1 hlev), okraj mariborski.

5. Pasja steklina v občinah Schöffern, okraj Hartberg; Gschaid pri Birkfeldu, okraj Weiz.

6. Svinjska kuga v občinah Mürzzuschlag (1 hlev), okraj Bruck ob M.; Traboch (1 hlev), okraj Leoben; Serkovec (1 hlev), okraj mariborski; Kozje (3 hlevi), Brežice in Zakot (po 1 hlev), okraj brežiški; Voitsberg (1 hlev), okraj Voitsberg.

Ponehal je: 1. Mehurčkasti izpuščaj pri plemenih govedih v občini Kovača Vas, okraj mariborski.

2. Svinjska kuga v občini Donawitz, okraj Leoben.

V Gradcu, dne 11. januarja 1899.

Razglas.

Štajerski dež. odbor je sklenil v svrhu strokovnega izvežbanja viničarjev v obdelovanju ameriškega trsja tudi leta 1899 vzdrževati po svojih strokovnjakih po jedni viničarski tečaj, in sicer na:

1. dež. sadjarski in vinarški šoli v Mariboru;
2. dež. viničarski šoli v Lipnici in
3. centralni trsnici na Spodnjem Bregu pri Ptuj.

Ti tečaji se pričenejo s 15. februarjem ter se zaključijo s 15. decembrom 1899.

V Mariboru se bo sprejelo 1899. leta 12, v Lipnici 20 in na Spodnjem Bregu tudi 20 mladih posestnikovih in viničarjevih sinov. Ti dobodo tam prosto stanovanje, vso hrano ter vrh tega mesečno plačo 4 gld.

Izvežbanje v teh tečajih je v prvi vrsti praktično, in le v toliko tudi teoretično, v kolikor je to neobhodno potrebno za predelavce in samostojne viničarje.

Ob sklepu tečaja dobi vsak obiskovalec spričevalo o njegovi porabi.

Za vsprejem v katerega teh tečajev se imajo prosilci najpozneje do 25. januarja 1899 vsak pri dotičnem, zgoraj imenovanem zavodu osebno predstaviti ter imajo seboj prinesiti:

1. koleka prosto prošnjo za vsprejem,
2. dokaz prekoračenega 17. leta,
3. npravstveno spričevalo, ki mora biti potrjeno od župnega urada,
4. zdravniško spričevalo, da ne trpi prosilec na kakšni nalezljivi bolezni, in
5. odpustnico ljudske šole.

Pri vstopu se marajo prosilci zavezati, da bodo ostali od 15. februarja pa do 15. decembra 1899 nepretrgano v tečaju ter da bodo slušali vse odredbe dež. strokovnjakov glede izvežbanja.

V Gradcu, dne 1. januarja 1899.

Štajerski dež. odbor.

Razpis natečaja.

Podučiteljsko mesto.

Na dvorazredni ljudski šoli III. plač. razreda v Št. Jurju pod T. podeli se služba podučitelja, event. podučiteljice, definitivno ali tudi provizorično.

Prosvenci in prosvitke za to službo vložijo naj svoje prošnje, ki morajo biti opremljene s pričevali o zrelostnem izpitu in učne usposob-

ljenosti ter pri še nenaimeščenih tudi z dokazom avstrijskega državljanstva (domovnico), potom predstojnega okrajnega šolskega sveta do 10. februarja 1899 pri krajnem šolskem svetu v Št. Jurju pod S.

V Celju, dne 3. januarja 1899.

Senjmi na Štajerskem.

Brez zvezdice so navedeni letni sejmi za blago, z eno zvezdico (*) so živinski sejmi, z dvema zvezdicama (**) sejmi za blago in živino.

Dne 26. januarja: Breg pri Ptuju (svinjski senjem).

Dne 28. januarja: Poljčane (senjem s ščetinarji) v mariborskem okr.; Artiče** v brežiškem okr.; Brežice (svinjski senjem).

Dne 1. februarja: Jurklošter** v laškem okr.; Lučane (senjem z drobnico) v arveškem okr.; Imeno (senjem s ščetinarji) v kozjanskem okraju.

Dne 3. februarja: Videm* v brežiškem okr.; Windisch-Hartmannsdorf** v okr. Gleisdorf; sv. Jakob-Kalobje* v celjskem okr.; Wies** v ivniškem okraju (Eibiswald); Unzmarkt** v okr. Judenburg; Admont v okr. Liezen; sv. Jurij ob Ščavnici** v gornjeradgonskem okr.; Jarenina* v mariborskem okr.; Spodnja Polskava* (tudi svinjski senjem) v slovensko bistrškem okr.; Schöder** v muravskem

okr.; Breg pri Ptuju (svinjski senjem); Radgona*.

Dne 4. februarja: Poljčane (senjem s ščetinarji) v mariborskem okr.; Brežice (svinjski senjem).

Dne 6. februarja: Dobrna** v celjskem okr.; Gornji grad**; sv. Peter pod sv. Gorami** v kozjanskem okraju; Maribor, levi Dravski breg (živinski in konjski senjem).

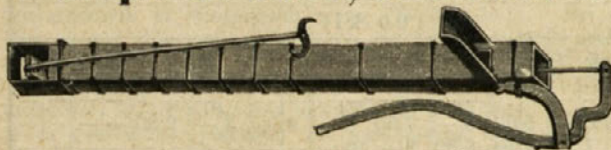
Dne 8. februarja: Imeno (senjem s ščetinarji) v kozjanskem okr.

Dne 9. februarja: Konjice**; Gnas** v okr. Feldbach; Breg pri Ptuju (svinjski senjem); Pilštanj** v kozjanskem okr.; Gradec**.

Dne 10. februarja: sv. Jurij ob juž. ž.** v celjskem okr.

<p>Naznanila sprejmejo se v pisarni c. kr. kmetijske družbe v Gradcu, Stempfergasse 3.</p>	<p>Naznanila.</p>	<p>Cene: 1/4 strani gl. 12-40, 1/2 strani gl. 6-20, 3/4 strani gl. 3-10, 1/8 strani gl. 1-50, 1/16 strani gl. —70.</p>
---	--------------------------	---

Pumpa za vodo, stranišča in gnojnice (Patent Klings)

deluje neprekašeno najbolje, odlikovana, sesalna zaklopnica prostoležeča, ne more zamrzniti ali se zamašiti. Cene: do izlivka 3 metre dolga 14 gl., 4 metre gl. 15-50, 7 metrov 24 gl., brez zaklepa gl. 2.50 ceneje.

Jos. Klings,
Altrohwasser (avstr. Šlezija).

Izvirno rigajsko laneno seme

oddajalo se bode po zelo znižani ceni **15 kr.** kilogram z zavitkom vred kmetovalcem štajerskim. Naročilo in za naročeno množino pripadajoči znesek naj se kar najhitreje pošlje semkaj (Stempfergasse št. 3).

Seme dopošlje se takoj.

V Gradcu, dne 15. novembra 1898.

Centralni odbor c. kr. kmetijske družbe štajerske.

Adalbert grof Kottulinsky,
predsednik.

Ces. svétnik **Friderik Müller,**
stalni generalni tajnik.

Častitim štajerskim
Raiffeisenovim društvom
 se najbolje priporočajo zanesljivo
nepregorne blagajnice
 iz staro sloveče
 tovarne blagajnic **M. Adlersflügel**
Dunaj
 I., Franz Josephs-Quai 13.

Viljem Geiger
 drevesnica poleg dež. poljedelske
 šole Grottenhof
 v **Eggenbergu** pri Gradcu
 priporoča
sadno drevje, sadne divjake,
 jagodičasto sadje, rože,
 lepotična drevesa, drevoredna drevesa
 špargelje, cepiče itd.
 po zelo nizki ceni in le v lepi kakovosti.
 — * Ceniki brezplačno. * —

Trte
 vrste portalis, rezanice in korenjake
 kakor tudi
 mlada čvrsta sadna drevesa
 srednje- in visokodebelna od najboljših namiznih
 in gospodarskih vrst oddaja, kolikor je v zalogi,
Dr. Ignac grof Attems-ovo graščinsko
 oskrbništvo v Brežicah ob Savi.

Pri Mariann Willbacher po domače Steirer
 v Mitterreggu pri Lipnici sta 2 lepi, težki

premijski kobili

z 10 in 4 leti, in 2 žrebička, rudečebelca,
 po nizki ceni na prodaj.

Oddaja ovac.

Jezerski ovni in plemenske ovce, enoletne,
 po 10 gld. komad so za oddati. Kdor jih želi,
 naj piše semkaj in priloži dotični znesek.

V Gradcu, dne 20. oktobra 1898.

Centralni odbor kmetijske družbe štajerske.

Kako neobhodno potrebno je škropiti vinograde, pokazalo se je v zadnji dobi, kajti
 le škropljene kulture so se ohranile.

Najbolja za ta namen skazala se je **Ph. Mayfarth & Co.**-jeva
 patentovana samodejna brizglja za trte in rastline
„SYPHONIA“

ktera škropi tekočino sama od sebe po rastlinah, ne da bilo treba
 črpati. — Mnogo tisoč teh brizgelj stoji v rabi, in mnogobrojna po-
 hvalna spričala kažejo, da je ta sistem bolji kakor vsak drug.

Naj se zahteva podoba in popis od

PH. MAYFARTH & Co.

tovarna za kmetijske stroje, specialna tovarna vinskih tlačilk in
 strojev za izkoriščenje sadje

na Dunaji, III/1 Taborstrasse 76.

Cenike in priznanska pisma zastoj. — Zastopniki in prekupci se iščejo.

Prodajam ameriške
 rezane in ukoreninjene
 trte kakor I^a cepljenke
 tudi

najboljšega grozdja za vino in na mizo, oddajne
 v jeseni 1898 in v pomladi 1899 iz neoku-
 ženih krajev. Ako se želi, postrežem rad
 z natančno specialno ponudbo.

Emanuel Mayr, posestnik trtnic,
 Maribor ob D. na Spodnjem Štajerskem.

Ponujam za jesensko gnojitev

češki **Tomasov fosfat**

18 % skupen P₂O₅ gld. 3-20,

kajnit

gld. 3- za 100 kilogr. loko Gradec.

Če se vzame celi vagon, po posebni ceni od
 vsake postaje.

Makso Rechnitzer,
 Gradec, Annenstrasse 64.

Tovarna kmetijskih strojev Jožefa Dangl, Gleisdorf (Štajersko),

priporoča pokrite varnostne, čelnokolesne in zvonaste vitle (geplje) z varnostno pripravo, mlatilnice goniti z roko in vitlom ali silo, kakor tudi kot posebnost najnovejše jubilejske patentovane, na kroglo vložene mlatilnice, izboljšane klajoreznice vsakoršne velikosti, drobilne mline, robkače za turščico, trijerje, pumpe za gnojnico, sadne mline z najboljšimi sivokamenimi valjarji in pocinjenimi preddrobniki, stiskalnice za sadje in grozdje s patentovanim izvornim tiskalom, diferencijalne vodove stiskalnice, tudi z dvojnimi tiskalom in moštnim bičem. — Popravila, vsi nadomestni deli in rezala iz angleškega jekla k vsem strojem, kakor tudi najboljše olje za stroje se dobi tukaj.

Prodaja strojev franco na vsaki postaji, tudi na obroke in s poročtvom. — Ob gotovem plačilu ceneje.

☛ Ceniki brezplačno in poštnine prosto. ☚

Alfa-Separator

Dunaj

1., Schwarzenbergstrasse 3.

Najboljše izkoriščanje mleka

z našimi svetovno znanimi

Alfa-centrifugami

in preskušeni

pripravami za mlekarstvo.

Izborne posode za razpošiljanje mleka

novoga izdelka iz jeklene pločevine.

☛ Strokovno presojevanje, ako se to zahteva. ☚

Naši Alfa-Colibri-Separatori

21 kilogramov teški,

☛ za planšarstvo posebno pripravi.

Velika mlekarna v delanju:

Jubilejna razstava, paviljón „Separator“.

Dobiti po vseh knjigarnah, kakor tudi v založni knjigarni „Leykam“ v Gradcu:

Rez trsa

in

najvažniši načini trsove izgoje

posebno z ozirom na cepljeni trs.

Z 42 barvanimi slikami.

Spisal

Anton Stiegler,

strokovni učitelj na štaj. dež. vinarski šoli v Mariboru.

Cena v mapi 2 gld. 50 kr.

Stenske table za vinarstvo.

Tabla I: Cepljenje trsa z zelenimi mladikami.

Tabla II: Ameriške trte za podloge in cepljenje trsa na suho.

Prepotrebno za vsakega, ki se hoče poučiti o ameriških trtah za podlogo, o cepljenju na zeleno in suho.

Risal in sestavl

Anton Stiegler,

strokovni učitelj na štaj. dež. vinarski šoli v Mariboru.

Cena tablam 3 gld.

Dobiti v založni knjigarni „Leykam“ v Gradcu.